

УДК : 330.101

DOI: 10.18524/2413-9998/2019.3(43).184435

О. О. Шеремет,

кандидат економічних наук, доцент,
директор Навчально-наукового інституту
економіки і управління

Національний університет харчових технологій,
вул. Володимирська, 68, м. Київ, 01601, Україна

e-mail: eiu@doc.nuft.edu.ua

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРЕДМЕТНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ СТРАТЕГІЧНОГО ПРОЦЕСУ У ХАРЧОВІЙ ПРОМИСЛОВОСТІ

У статті досліджуються теоретико-методологічні підходи до предметної спрямованості стратегічного процесу у харчовій промисловості. Обґрунтовано, що системною метою суб'єктів харчової промисловості, які функціонують у відповідних умовах конкуренції є придушення флуктуаційних явищ, тобто протидія загрозам і викликам з боку зовнішнього і внутрішнього макроекономічного середовища, посилення стійкості внутрішньогалузевої соціально-економічної системи. Встановлено, що предметом економічної стратегії у харчовій промисловості повинна бути економічна безпека її суб'єктів господарювання. Зниження або усунення суб'єктів господарювання від участі в багатьох сферах внутрішньогалузевої життєдіяльності формує колосальні економічні ризики (загрози) на найближчу та віддалену перспективу розвитку харчової промисловості. З метою забезпечення соціально-економічного розвитку у харчовій промисловості повинна бути розроблена та введена в дію внутрішньогалузева соціально-економічна політика, яка забезпечить зростання основних індикаторів у національному макроекономічному середовищі. Визначені основні сфери стратегічно-орієнтовної економічної безпеки національної економіки та її сегментних складових. Автором запропоновано для забезпечення стратегічного планування в системі економічної безпеки пропонується використовувати класифікаційні ознаки резервів потенційної можливості національного макроекономічного середовища. Сформовано систему інформаційного забезпечення стратегічного дослідження у макроекономічному середовищі.

Ключові слова: стратегічні процеси; економічна безпека; харчова промисловість; макроекономічне середовище.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Стратегічний процес у харчовій промисловості – це циклічна спрямованість процесу формування, розробки та реалізації галузевої стратегії

розвитку з метою підвищення рівня компетентності її сегментних складових, що забезпечить її ефективне функціонування у національному макроекономічному середовищі.

Внутрішньогалузевий стратегічний процес має наступні аспекти: спрямований на реалізацію внутрішньогалузевих стратегічних компонентів; має відповідних стейкхолдерів, для яких створюється певна цінність; цілеспрямовано здійснюється за певним взаємопов'язаним алгоритмом (стратегічне обґрунтування, стратегічний аналіз, стратегічна оцінка, стратегічний вибір і реалізація внутрішньогалузевої стратегії) та має циклічну природу внаслідок перегляду стратегічних орієнтирів функціонування та розвитку суб'єктів харчової промисловості.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питаннями спрямованості стратегічних процесів у макроекономічному середовищі займалися такі науковці в галузі менеджменту: Ю. М. Сафонов, Г. С. Григор'єв, О. В. Побережець, Є. І. Масленников, В. І. Борщ, І. А. Ломачинська та інші.

Постановка завдання. Дослідити предметну спрямованість стратегічного процесу у харчовій промисловості.

Виклад основного матеріалу дослідження. Концепція стратегічного процесу у харчовій промисловості полягає у формуванні внутрішньогалузевого механізму безперервного цілеспрямованого та динамічного процесу виявлення, продукування, використання та оновлення джерел конкурентних переваг на ринку харчової продукції та уточнення стратегії розвитку, які дозволять отримати заплановані стратегічні результати. За результатами структурного дослідження стратегічного процесу у харчовій промисловості відмітимо, що без наявності чітко окресленого та обґрунтованого предмета, ринкова стратегія так само безперспективна, як і у відсутності визначеності інших його елементів. У наукових дослідженнях відсутнє чітко сформоване визначення предмета стратегії, а розрізнені випадкові висловлювання вимагають до себе критичного відношення та наукового обґрунтування.

Предмет є атрибутом будь-якої діяльності та легко визначається як відповідь на питання «на предмет чого спрямована діяльність

відповідного суб'єкта?». Філософське спрямування виділяє аспект перетворення об'єкта в процесі його споживання (або засвоєння, виробництва або виготовлення), тоді предметом можна назвати такий конкретний матеріальний або ідеальний об'єкт, на який спрямована або який активно і осмислено перетвориться суб'єктом.

Предмет – це річ, конкретний матеріальний об'єкт, що сприймається органами чуття. У науці – частина об'єкта, певний його аспект, досліджуваний в якомусь конкретному випадку. У філософії – те, на що спрямовані думка або дія суб'єкта. Поняття, що позначає певну цілісність, виділену із світу об'єктів у процесі практичної та духовної діяльності. У менш строгому значенні ототожнюється з поняттям об'єкта або речі. В освіті та науці – певне коло знань та умінь, що зазвичай змістовно включає базові відомості з якої-небудь науки, що викладається слухачам в рамках системи освіти [1].

Симетричне поняттю «предмет», є поняття «засіб», який можна формально отримати за допомогою логічного принципу подвійності, змінюючи місце або роль відповідного об'єкта в структурі господарської діяльності у відповідному макроекономічному середовищі і замінюючи його перетворення на використання. Як відомо, засіб являє собою будь-якого роду об'єкт, який спрямовує діяльність суб'єкта макроекономічного середовища та який активно, обґрунтовано та осмислено ним використовується у відповідності до визначеної мети. Тому, використовуючи та трактуючи таким чином поняття «предмет» і «засіб» дозволяє виділити в стратегічному процесі харчової промисловості, тобто в суб'єктивній діяльності стратега, новий клас процесів, які включають перехід предмета стратегії зі стану «предмет» в стан «засіб» або навпаки.

У харчовій промисловості за ступеня сформованості внутрішньогалузевих процесів перетворення предметів в засоби, за способам, швидкості та точності їх здійснення, можна судити про рівень компетентності суб'єкта ринкової стратегії.

Необхідно констатувати, що логічна симетрія або подвійність понять «предмет» та «засіб», а також їх можливість теоретичного

перетворення один в одного, дозволяє описувати механізми переходу у харчовій промисловості реального предмета ринкової стратегії в зовнішні або внутрішні засоби, в процесі яких суб'єкту стратегії відкриваються відповідні операційні можливості дій на макроекономічному просторі з урахуванням стратегічних орієнтирів.

Системною метою суб'єктів харчової промисловості, які функціонують у відповідних умовах конкуренції є придушення флуктуаційних явищ, тобто протидія загрозам і викликам з боку зовнішнього і внутрішнього макроекономічного середовища, посилення стійкості внутрішньогалузевої соціально-економічної системи.

Флуктуація – це незаплановане відхилення або коливання будь-якої величини від її заплановано значення.

Процеси соціально-економічного зростання та соціально-економічні флуктуації віддавна вважаються спорідненими явищами у макроекономічному середовищі. Відмітимо, що у впродовж тривалого часу визначені явища досліджувалися відокремлено. З початку досліджувалися часові ряди макроекономічних індикаторів, які позбавлені трендових сегментів, тому що тренди вважалися екзогенними стосовно флуктуацій. Тренди мають аспекти довгострокового компонента з відповідною просторовою орієнтацією зростання або зменшення тимчасового ряду у заданому періоді.

Соціально-економічне зростання у харчовій промисловості повинно спиратися на дослідженнях довгострокових траєкторій зростання та їх стабільності. Дослідження у харчовій промисловості макроекономічних явищ полягає в окремому моделюванні внутрішньогалузевого соціально-економічного зростання та внутрішньогалузевих соціально-економічних циклів. Треба відмітити, якщо інформаційна компонента спостережень у харчовій промисловості характеризуються синусоїдними підйомами і спадами, то має місце циклічна модель поведінки у галузі.

Найчастіше циклічні коливання у внутрішньогалузевому середовищі є наслідком періодичних змін у національному макроекономічному середовищі. У харчовій промисловості, якщо на інформаційну компоненту впливають фактори сезонності, напри-

клад переробка сільськогосподарської сировини, то в них проявляється сезонна модель поведінки, у якій постійні періодичні зміни повторюються щорічно.

Також необхідно зазначити, що на інформаційну компоненту динамічного ряду соціально-економічного зростання у харчовій промисловості можуть впливати значна кількість випадкових факторів (природного, політичного та соціально-економічного характеру).

Абстрагуючись від процесу соціально-економічного зростання у харчовій промисловості, з метою концентрації уваги на дослідженнях флуктуацій, здійснюють моделювання динамічних циклів внутрішньогалузевої ділової активності та навпаки, зосереджуючи увагу на довгостроковій динаміці соціально-економічної внутрішньогалузевої діяльності, моделюють зростання продуктивності факторів внутрішньогалузевого виробництва та процесу зростання результируючих індикаторів, при цьому не аналізуючи флуктуаційну поведінку галузевих макроекономічних індикаторів. Але існує достатня ймовірність значної взаємозалежності між явищами внутрішньогалузевого зростання та флуктуацій, тобто ймовірність ендогенного впливу між відповідними явищами, які впливають на розвиток харчової промисловості. Невирішеними питаннями взаємозв'язку та взаємовпливу соціально-економічного зростання та соціально-економічних флуктуацій у харчовій промисловості є з'ясування їх природи. Ендогенний підхід до соціально-економічного зростання у харчовій промисловості формує природну конструкцію для кращого розуміння причинних взаємозв'язків між внутрішньогалузевими трендами та флуктуаціями.

В останні роки з поняттями придушення флуктуації та парирования загроз і викликів у внутрішньогалузевому макроекономічному середовищі харчової промисловості пов'язується поняття соціально-економічної безпеки в межах господарюючого або географічного сегменту.

Географічний сегмент – це відокремлювана частина внутрішньогалузевої діяльності з виробництва та/або продажу певного виду

(або групи) харчової продукції у відповідному макроекономічному середовищі.

Основні аспекти географічного сегменту у харчовій промисловості:

- політичні та соціально-економічні умови географічного регіону;
- внутрішньогалузевий взаємозв'язок між господарською діяльністю в різних географічних регіонах;
- територіальне розташування виробничих потужностей, які забезпечують виробництво харчової продукції;
- внутрішньогалузеві ризики, які характерні для відповідного географічного регіону.

У свою чергу господарський сегмент представляє собою відокремлювану частину діяльності суб'єкта харчової промисловості з виробництва та/або продажу певного виду (або групи) харчової продукції, яка має відповідні відмінності.

Потреба в безпеці притаманна будь-якій господарській системі, у тому числі для харчової промисловості. Безпечне середовище є однією з найважливіших умов функціонування суб'єктів, які пов'язані з виробництвом та реалізацією харчової продукції.

У сучасних умовах функціонування та розвитку харчової промисловості відбувається трансформація внутрішньогалузевої економічної безпеки в соціально-економічну, де посилюється вплив людських чинників.

Проявом такого впливу в зовнішньому середовищі харчової промисловості є формування її соціально-економічної відповідальності, а у внутрішньому – створення соціально-економічного партнерства у макроекономічному середовищі країни. Передумови забезпечення внутрішньогалузевої соціально-економічної безпеки в умовах соціально-орієнтованого національного простору та процесів глобалізації можуть як надавати нові внутрішньогалузеві можливості, так і спричиняти виникнення нових чи посилення існуючих загроз у діяльності, яка пов'язана з харчовою промисловістю. Суб'єкти харчової промисловості у своїй господарській діяльності повинні постійно узгоджувати інтереси, які

здебільшого за своїм характером мають економічні ознаки та мають соціальну спрямованість.

Безпека трактується як стан захищеності життєво важливих інтересів суб'єктів національного середовища від внутрішніх і зовнішніх загроз. Об'єктами соціально-економічної безпеки є реально існуючі явища, процеси та відносини, захист яких є одним із завдань системи стратегічного управління.

Поняття «безпека» протилежне поняттям «небезпека» та «загроза». Сучасний тлумачний словник дає такі визначення цим поняттям. Загроза – можливість, неминучість небезпеки. Небезпека – можливість, ймовірність якогось лиха, нещастя, шкоди тощо. Різниця між економічною загрозою й економічною небезпекою визначається ймовірністю втрат, переходом із потенційної можливості у реальну [2].

Соціально-економічна загроза у макроекономічному аспекті – це потенційна можливість відповідних макроекономічних чинників завдати шкоди суб'єктам господарювання. Реальний прояв внутрішньогалузевої загрози фокусується на внутрішньогалузевій соціально-економічній небезпеці, яка є реальною формою прояву відповідної загрози у харчовій промисловості.

Внутрішньогалузева соціально-економічна безпека фокусується на захищеності соціально-економічних відносин у галузі, забезпечує системну захищеність господарської діяльності від негативних впливів відповідного середовища, моделює процес ліквідації різних варіантів прояву тощо.

Внутрішньогалузева соціально-економічна безпека обґрунтовано формує систему заходів, які забезпечать конкурентоспроможність суб'єктів харчової промисловості та їх фінансово-економічну стійкість, а також сприятиме збільшенню рівня соціального добробуту у відповідному середовищі. Внутрішньогалузева соціально-економічна безпека характеризується сукупністю взаємопов'язаних якісних і кількісних індикаторів, основним з яких є рівень внутрішньогалузевої соціально-економічної безпеки.

Рівень внутрішньогалузевої соціально-економічної безпеки характеризує стан ресурсного забезпечення та його використання за

встановленими критеріями рівня соціально-економічної безпеки у галузі. Забезпечення максимальної безпеки основних функціональних складових у харчовій промисловості є основним орієнтиром досягнення високого рівня соціально-економічної безпеки.

Безпека як результат діяльності по забезпеченню внутрішньогалузевої безпеки має множинну предметність. Інтереси суб'єктів господарювання, особистості, суспільства та держави не завжди й не у всьому збігаються, а їх безпека в одних випадках взаємно доповнюються, в інших позиціонує конфлікт між ними.

Низький внутрішньогалузевий рівень безпеки може відповідати як низькому, так і високому рівню безпеки держави, та навпаки, високий рівень внутрішньогалузевої безпеки може бути реалізований на тлі як низького, так і високого рівня безпеки у країні. Внутрішньогалузева безпека показує здатність системи запобігати шкоді галузевій господарській системі, виокремлює її стан захищеності та розкриває властивість розвиненої системи заходів безпеки у галузі.

Таким чином, можна зробити висновок про те, що предметом економічної стратегії у харчовій промисловості повинна бути економічна безпека її суб'єктів господарювання. Зниження або усунення суб'єктів господарювання від участі в багатьох сферах внутрішньогалузевої життєдіяльності формує колосальні економічні ризики (загрози) на найближчу та віддалену перспективу розвитку харчової промисловості. Тому, з метою забезпечення соціально-економічного розвитку у харчовій промисловості повинна бути розроблена та введена в дію внутрішньогалузева соціально-економічна політика, яка забезпечить зростання основних індикаторів у національному макроекономічному середовищі.

Забезпечення економічної безпеки в стратегічному розвитку національної економіки та її сегментних складових передбачає:

- активні управлінські дії з боку регулюючих інституцій з метою розвитку харчової промисловості;
- підтримка та домінування профілактичних заходів у забезпеченні економічної безпеки у національному макроекономічному середовищі;

– удосконалення механізму боротьби з протиправною діяльністю в економічній діяльності суб'єктів харчової промисловості.

У зв'язку з цим забезпечення економічної безпеки національної економіки та її сегментних складових у стратегічному вимірі можливо лише за умови поєднання взаємопов'язаного комплексу заходів та моделей, які включають у себе широкий спектр аспектів функціонування національного суспільства та суб'єктів господарювання.

Основними сферами стратегічно-орієнтовної економічної безпеки національної економіки та її сегментних складових є:

– стратегічні інтереси й економічна безпека країни у взаємодії з іншими суб'єктами міжнародного середовища;

– пріоритети розвитку галузевих сегментних складових у національному макроекономічному середовищі;

– формування та розробка переліку національних, регіональних та галузевих проектів і цільових програм;

– інституційна підтримка процесу реалізації цільових програм розвитку з урахуванням галузевих аспектів;

– поточний експертно-аналітичний супровід системи управління на макроекономічному рівні;

– інструментальна підтримка конкурентної міжгалузевої стратегічної боротьби, яка застосовуються різними стейкхолдерами;

– формування дієвої інформаційно-комунікаційної політики щодо просування національних товаровиробників на міжнародних ринках.

Дослідження економічної безпеки у макроекономічному середовищі доцільно виконувати у наступній послідовності:

– виокремлення внутрішніх і зовнішніх факторів, які визначають економічну безпеку у макроекономічному середовищі;

– моніторинг та діагностика факторів впливу;

– аналіз й оцінка ступеня впливу факторів на економічну безпеку макроекономічного середовища;

– розробка комплексу заходів, які спрямовані на формування економічної безпеки у макроекономічному середовищі країни.

Оцінка економічної безпеки макроекономічного середовища повинна здійснюється на основі:

- інвестиційного підходу;
- аналізу макроекономічного стану національної економіки;
- методики діагностики банкрутства;
- ресурсно-функціонального підходу;
- інтегрованого підходу.

Результати апробації запропонованих методик оцінки економічної безпеки макроекономічного середовища можуть бути іноді протилежними через відмінність та обмеженість обраних об'єктів економічної безпеки у макроекономічному середовищі. Зважаючи на це, оцінку існуючих загроз слід проводити за всіма основними об'єктами макроекономічного середовища та використовувати для цього методи стратегічного аналізу:

- метод екстраполяції;
- параметричний метод;
- метод експертних оцінок;
- метод Делфі;
- імітаційне моделювання;
- метод «дерево рішень»;
- економіко-математичні методи аналізу;
- методи ринкових досліджень;
- SWOT-аналіз;
- PEST-аналіз;
- нормативно-балансовий метод;
- експертні оцінки та системи;
- метод сценаріїв;
- комбінований метод.

Для стратегічного аналізу оцінки економічної безпеки макроекономічного середовища можна застосовувати будь-які методики аналізу: ресурсний, інвестиційний, грошовий, фінансовий, конкурентних переваг та ін. Необхідно відмітити, що об'єктами стратегічного аналізу при визначенні економічної безпеки повинні бути всі складові макроекономічного середовища.

При дослідженні економічної безпеки у макроекономічному середовищі обов'язково необхідно застосувати PEST-аналіз (STEP), який дозволяє виявити політичні, економічні, соціальні та техно-

логічні аспекти макроекономічного середовища, які впливають на економічну безпеку країни та її суб'єктів господарювання.

Якісний стан економічної безпеки – це запорука ефективного розвитку національної економіки та її сегментних складових. Необхідно відмітити, що у сьогоденних реаліях найбільш небезпечними для розвитку національної економіки та її сегментних складових можна назвати наступні протиріччя, які взаємопов'язані:

- протиріччя між національними інтересами країни та корпоративними інтересами суб'єктів макроекономічного середова;
- протиріччя між реальним і фінансовим секторами національної економіки;
- протиріччя між суб'єктами внутрішньогалузевого та міжгалузевого середовища;
- протиріччя між інтересами більшості населення й інтересами високозабезпечених представників суспільства.

Для забезпечення економічної безпеки у макроекономічному середовищі країни державні інституції повинні зосередити свої зусилля і ресурси на таких пріоритетах сталого розвитку:

- підвищення якості життя у національному суспільстві шляхом гарантування особистої безпеки, а також високих стандартів життєзабезпечення;
- економічне зростання, яке досягається за рахунок розвитку інноваційної системи у макроекономічному середовищі країни, інвестицій у людський капітал та удосконалення державно-приватного міжгосподарського партнерства;
- екологія живих систем та раціональне природокористування, яке забезпечується збалансованим споживання, розвитком інноваційних технологій і доцільного відтворення національного природно-ресурсного потенціалу у макроекономічному середовищі країни.

Як правило, пріоритетні цілі, які стоять перед національною економікою в певний період часу, можуть бути різноманітними внаслідок зміни історичного вектора потреб та інтересів національного суспільства, що залежить від його географічного або політичного положення, рівня або стадії розвитку національної економіки та її сегментів.

В умовах глобалізації та незважаючи на розвиток інтеграційних процесів у міжнародному середовищі відмінності у національних інтересах розвинених країн призводять до більш повного вичленовуванню їх із загальних інтересів, які в свою чергу вимагають визначених механізмів реалізації та розробки стратегії.

Фундаментальне положення про взаємозв'язок і взаємозалежності сталого розвитку у національному макроекономічному середовищі та забезпечення економічної безпеки робить вкрай важливою проблему наукової обґрунтованості стратегічних рішень і вимагає адаптивної підтримки відповідних інституцій при їх прийнятті. Відповідно до цього одним з найбільш затребуваних методів інституційного регулювання та управління національною економікою стає система стратегічного планування, яка в різних формах практично використовується більшістю економічно розвинених країн міжнародного простору.

Одним з основних принципів стратегічного планування є взаємозалежність заходів соціально-економічного розвитку у національному середовищі та забезпечення його економічної безпеки.

Таким чином, забезпечення безпеки – це не просто «захист» від існуючих загроз, а й прогнозування, попередження і профілактика внутрішніх і зовнішніх загроз з метою забезпечення сталого розвитку у національному макроекономічному середовища. При формуванні системи управління економічною безпекою необхідно враховувати обов'язково тактичні та стратегічні аспекти.

Для забезпечення стратегічного планування в системі економічної безпеки пропонується використовувати класифікаційні ознаки резервів потенційної можливості національного макроекономічного середовища:

- процес забезпечення: визначення сучасних джерел формування ресурсів у макроекономічному середовищі країни; удосконалення системи внутрішньогалузевих та міжгалузевих взаємозв'язків; удосконалення системи облікового процесу;

- процес виробництва: ефективне використання ресурсів у макроекономічному середовищі країни; оптимізація галузевих виробничих програм; збільшення якості продукції; стандартизація, сертифікація виробництва;

– процес реалізації: формування конкурентного ціноутворення у макроекономічному середовищі країни; інноваційні розробки в системі маркетингової політики; розвиток сервісних та інших послуг; розробка системи контролю якості.

Визначені елементи, охоплюють всі види господарювання у макроекономічному середовищі країни, що дозволяє забезпечити єдиний системний підхід до виявлення резервів запланованого розвитку національної економіки. Сформована система резервів потенційної можливості національного макроекономічного середовища дозволяє виявити економію за всіма елементами та дослідити систему формування витрат у макроекономічному середовищі. Відмітимо, що зіставлення доходів, витрат та результатів господарювання, дозволяє встановити найбільш ефективний, у визначених умовах, напрямок розвитку національної економіки та визначити черговість у використанні її потенційних можливостей.

Стратегічне планування в системі економічної безпеки національного макроекономічного середовища можливе лише за наявності сформованої та дієвої інформаційно-комунікаційної та аналітичної системи. Інформаційно-комунікаційна та аналітична системи – це сукупність взаємопов'язаних інформаційних, комунікаційних та аналітичних джерел, у тому числі способи їх застосування або використання. Будь-яка інформація, яка використовується у стратегічному дослідженні повинна відповідати параметру релевантності.

Стратегічні дослідження у макроекономічному середовищі формують важливі організаційні рішення, які приймаються на різних рівнях інституційного управління та регулювання. Для успішної реалізації стратегічних рішень у харчовій промисловості необхідно діагностувати проблемні аспекти, які виступають об'єктом галузевого стратегічного дослідження. Стратегічні дослідження у харчовій промисловості застосовується до тих проблемних аспектів, які орієнтовані на майбутнє, безпосередньо взаємопов'язані з цілями розвитку національної економіки та її сегментів. У цьому зв'язку забезпечення стратегічного дослідження у макроекономічному середовищі можна сформувати у вигляді системи, яка сформована на рис. 1.

Необхідно відмітити, що зовнішні фактори, які враховуються в стратегічному дослідженні пов'язані з зовнішніми умовами впливу на макроекономічне середовище. При формуванні стратегічних завдань та напрямів їх вирішення, необхідно усвідомити та обґрунтувати, які соціально-економічні, науково-технічні, політичні, суспільні та інші чинники впливають на майбутній стан національного макроекономічного середовища.

Рис. 1. Система інформаційного забезпечення стратегічного дослідження у макроекономічному середовищі

Джерело: розроблено автором.

Тому, стратегічне дослідження у макроекономічному середовищі зачіпає зміни, які пов'язані з системою забезпечення.

Сучасні тенденції у міжнародному макроекономічному середовищі вимагають від національних суб'єктів господарювання реальної оцінки своїх пріоритетних стратегічних можливостей та перспективних напрямів функціонування. Зазначені аспекти характеризуються постійними змінами факторів у макроекономічному середовищі, посиленням глобалізаційних процесів та необхідності сталого економічного зростання. Науково-технічний та технологічний прогрес є суттєвим компонентом забезпечення економічної безпеки країни.

Висновки та пропозиції. Предметом економічної стратегії у харчовій промисловості повинна бути економічна безпека її суб'єктів господарювання. Забезпечення економічної безпеки у національному макроекономічному середовищі можливо лише за умови поєднання взаємопов'язаного комплексу заходів та моделей, які включають у себе широкий спектр аспектів функціонування національного суспільства та суб'єктів господарювання. Зниження або усунення суб'єктів господарювання від участі в багатьох сферах внутрішньогалузевої життєдіяльності формує колосальні економічні ризики (загрози) на найближчу та віддалену перспективу розвитку харчової промисловості. З метою забезпечення соціально-економічного розвитку у харчовій промисловості повинна бути розроблена та введена в дію внутрішньогалузева соціально-економічна політика, яка забезпечить зростання основних індикаторів у національному макроекономічному середовищі. Забезпечення економічної безпеки в стратегічному розвитку національної економіки та її сегментних складових передбачає: активні управлінські дії з боку регулюючих інституцій з метою розвитку харчової промисловості; підтримка та домінування профілактичних заходів у забезпеченні економічної безпеки у національному макроекономічному середовищі; удосконалення механізму боротьби з протиправною діяльністю в економічній діяльності суб'єктів харчової промисловості.

Список використаної літератури

1. Філософський словник / За ред. В. І. Шинкарука. 2. вид., перероб. і доп. Київ : Голов. Ред. УРЕ, 1986
2. Побережець О. В. Теоретико-методологічні та практичні засади дослідження системи управління результатами діяльності промислового підприємства : монографія. Херсон : Видавництво : Грінь Д. С., 2016. 500 с.

Стаття надійшла 15.09.2019 р.

О. А. Шеремет,

кандидат экономических наук,

доцент, директор

Учебно-научного института экономики и управления

Национальный университет пищевых технологий,

ул. Владимирская, 68, г. Киев, 01601, Украина

e-mail: eiu@doc.nuft.edu.ua

ИССЛЕДОВАНИЕ ПРЕДМЕТНОЙ НАПРАВЛЕННОСТИ СТРАТЕГИЧЕСКОГО ПРОЦЕССА В ПИЩЕВОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ

В статье исследуются теоретико-методологические подходы к предметной направленности стратегического процесса в пищевой промышленности. Обосновано, что системной целью субъектов пищевой промышленности, которые функционируют в соответствующих условиях конкуренции является подавление флуктуационных явлений, то есть противодействие угрозам и вызовам со стороны внешней и внутренней макроэкономической среды, усиления устойчивости внутриотраслевой социально-экономической системы. Установлено, что предметом экономической стратегии в пищевой промышленности должна быть экономическая безопасность ее субъектов. Снижения или устранения субъектов хозяйствования от участия во многих сферах внутриотраслевой жизнедеятельности формирует колоссальные экономические риски (угрозы) на ближайшую и отдаленную перспективу развития пищевой промышленности. С целью обеспечения социально-экономического развития в пищевой промышленности должна быть разработана и введена в действие внутриотраслевая социально-экономическая политика, которая обеспечит рост основных индикаторов в национальной макроэкономической среде. Определены основные сферы стратегически-ориентированной экономической безопасности национальной экономики и ее сегментных составляющих. Автором предложено для обеспечения стратегического планирования в системе экономической безопасности использовать классификационные признаки резервов потенциальной возможности национальной макроэкономической среды. Сформирована

система информационного обеспечения стратегического исследования в макроэкономической среде.

Ключевые слова: стратегические процессы; экономическая безопасность; пищевая промышленность; макроэкономическая среда.

O. O. Sheremet

PhD in Economics, Associate Professor,
Director of the Education and Research Institute
of Economics and Management
National University of Food Technologies,
Vladimirskaya str., 68, Kyiv, 01601, Ukraine
e-mail: eiu@doc.nuft.edu.ua

RESEARCH OF THE SUBJECT DIRECTION OF THE STRATEGIC PROCESS IN THE FOOD INDUSTRY

The article explores theoretical and methodological approaches to the objective orientation of the strategic process in the food industry. It is substantiated that the systemic goal of food business entities operating under appropriate conditions of competition is suppression of fluctuation phenomena, ie counteracting threats and challenges from the external and internal macroeconomic environment, enhancing the sustainability of the intra-industry socio-economic system. It is established that the economic security of its business entities should be the subject of an economic strategy in the food industry. Reducing or eliminating business entities from participating in many areas of intra-industry life poses enormous economic risks (threats) to the immediate and long-term prospects of the food industry. In order to ensure socio-economic development in the food industry, an intra-sectoral socio-economic policy must be developed and put into effect, which will ensure the growth of key indicators in the national macroeconomic environment. The main spheres of strategic-oriented economic security of the national economy and its segmental components are identified.

The methodological basis of the paper is the complex of methods, including methods of scientific cognition, analysis and synthesis, systematization and scientific abstraction. The information basis of the conducted researches is the scientific work of domestic and foreign scientists in the field of realization of market strategies in the subjects of the national economy.

Ensuring economic security in a national macroeconomic environment is only possible if a combination of interrelated measures and models, which include a wide range of aspects of the functioning of national society and economic entities, are combined. Reducing or eliminating business entities from participating in many areas of intra-industry life poses enormous economic risks (threats) to the immediate and long-term prospects of the food industry. In order to ensure socio-economic development in the food industry, an intra-sectoral socio-economic policy must be developed and put

into effect, which will ensure the growth of key indicators in the national macroeconomic environment. Ensuring economic security in the strategic development of the national economy and its segmental components provides for: active management actions by regulatory institutions to develop the food industry; support and dominance of preventive measures to ensure economic security in the national macroeconomic environment; improving the mechanism of combating illegal activity in the economic activity of food industry operators.

The author proposes to use the classification features of the reserves of potential potential of the national macroeconomic environment to provide strategic planning in the economic security system. A system of information support for strategic research in the macroeconomic environment has been formed.

Key words: strategic processes, economic security, food industry, macroeconomic environment.

References

1. Shynkaruk, V. I. (Ed.) (1986). *Filosofskyi slovnyk* [Philosophical Dictionary]. Kyiv : Holov. Red. URE [in Ukrainian].
2. Poberezhets, O. V. (2016). *Teoretyko-metodolohichni ta praktychni zasady doslidzhennia systemy upravlinnia rezultatamy diialnosti promyslovoho pidpriemstva : monohrafiia* [Theoretical, methodological and practical principles of research of the system of management of results of activity of industrial enterprise: monograph]. Kherson : Vydavnytstvo : Hrin D. S. [in Ukrainian].